

Образуване

К.Д.Н. № 3/2003 г.

Определяне за докладчик
 съдия Св. Стоянов

Формите от изложбата, от които
 на изложбата - от 30.01.2003 г. и

да се предават на всички съдии
 03.02.2003 г.

ДО
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ИСКАНЕ

от група народни представители
 от 39-то Народно събрание

Относно: Обявяване за противоконституционни на текстове от
 от Закона за вероизповеданията (обн. ДВ бр.120\ 29.12.2002 г.)

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Правото на вероизповедание е измежду основните човешки
 права и е част от фундамента на гражданското общество. Това право
 и произтичащите от него други права и свободи са регламентирани
 както в Конституцията на Република България - членове 6, 13 и 37,
 така и в международни договори, по които Република България е
 страна – член 9 от Европейската конвенция за правата на човека и
 основните свободи /ратифицирана със Закон приет от НС на
 31.07.1992г., ДВ №66 от 1992г., в сила от 7.09.1992г./ и член 18 от
 Международния пакт за граждански и политически права на ООН
 /ратифицирана с Указ 1196 от 23.07.1970г., ДВ №60 от 1970 г., в
 сила от 23.03.1976г., обн. ДВ №43 от 28.05.1976г./.

2

В изпълнение на Конституцията на Република България и на посочените по-горе международни актове, Народното събрание на Република България прие Закон за вероизповеданията (обн. ДВ бр.120\ 29.12.2002 г.). Редица текстове в този закон противоречат както на императивни правни норми от Конституцията на Република България и на преамбюла ѝ, съгласно който Република България е правова и демократична държава, така и на посочените текстове от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи и Международния пакт за граждански и политически права на ООН.

Съгласно чл.6, ал.2 от Конституцията на Република България “Всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние”.

Чл.13 повелява, че “Вероизповеданията са свободни. Религиозните институции са отделени от държавата”.

По силата на чл.37, ал.1 “Свободата на съвестта, свободата на мисълта и изборът на вероизповедание и на религиозни или атеистични възгледи са ненакърними”.

Съгласно чл.5, ал.1 “Конституцията е върховен закон и другите закони не могат да ѝ противоречат” и ал.4 “Международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат”.

Съгласно чл.18 от Международния пакт за гражданските и политически права:

“1. Всяко лице има право на свобода на мисълта, съвестта и религията. Това право включва свободата да изповядва или възприема религия или убеждение по свой избор и свободата да изповядва своята религия или убеждения индивидуално или колективно, публично или частно, чрез богослужение, ритуали, религиозни обреди и обучение.

2. Никой не може да бъде обект на принуда, която да накърнява свободата му да изповядва или да приема религия или убеждение по свой избор”.

Съгласно чл.9, т. 1 и т.2 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи “ Всеки има право на свобода на мисълта, съвестта и религия: това право включва

3

свободата на всеки човек да променя религията и убежденията си, както и свободата – било то самостоятелно или в сдружение с други лица, било то публично или в частна обстановка - да демонстрира своята религия и убеждения чрез изповядване, учение, практика или спазване” и “Свободата да се изповядват религията или убежденията подлежи само на такива ограничения, които са предвидени от закона и са необходими в една демократично общество в интерес на обществената сигурност, за защитата на обществения ред, здраве и морал или за защитата на правата и свободите на другите”.

На цитираните по-горе текстове от Конституцията и международните договори, по които България е страна, противоречат следните текстове на Закона за вероизповеданията:

1. **Чл.7, ал.4 от Закона за вероизповеданията** представлява недопустима от Конституцията намеса във вътрешните работи на самоуправляемите се религиозни общности. Безспорен е дълбоко интимния характер на мотивацията на членовете на религиозната общност при техния религиозен избор. Този доброволен избор означава именно приемане на системата от ценности и правила на съответната религиозна общност, в това число и ограничителните правила, доколкото има такива. В това число например забраната за употреба на алкохол, опиати или тютюнопушенето; забраната за проповядване от жени и др. Текстът на чл.7, ал.4 означава законово игнориране на ценностната система на отделните религиозни общности и фактическото им обезличаване. Този смисъл на чл.7, ал.4 от закона е недопустим от гледна точка на конституционното определение за същността на правото на вероизповедание /чл.6 и чл.13, ал.1 и 2 от Конституцията на Република България/, неговата особена обществена ценност и фундаменталното му значение за гражданското общество, налагащи и необходимостта от засилената му защита. Текстът на чл.7, ал.4 може да важи само за основни права и задължения на гражданите, но не и за останалите права и задължения, съставляващи част от ценностната система. С оглед на това чл.7, ал.4

противоречи освен на посочените по-горе конституционни текстове и чл.9, т.1 и 2 от ЕКЗПЧОС и чл.18 от МПГПП.

2. Чл. 10, ал. 1 и ал. 2 от Закона за вероизповеданията противоречат на чл. 6, ал.2 и чл. 13, ал.2 от Конституцията на Република България и чл.9 от ЕКЗПЧОС.

Чл. 6, ал. 1 от Конституцията прогласява равенството на всички граждани пред закона, а втората алинея на този текст постановява, че не се допускат никакви привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход и религия. Равенството, въздигнато от този член на нашата конституция, обхваща не само равенството на отделните граждани, но и равенството на отделните, различните религии. В противен случай първото равенство и забраната за неравенство, основано на различна религия, би се обезсмислило.

В противоречие с този текст, чл. 10 от Закона за вероизповеданията поставя една религия в неравноправно, привилегировано положение спрямо всички останали религии. Това става със самия факт, че законът отделя място и регламентира само една от многото различни религии - източното православие.

Следващият текст на алинея първа на чл. 10 от Закона за вероизповеданията противоречи на ясения текст на чл. 13, алинеи първа и втора от Конституцията, които повеляват, че "Вероизповеданията са свободни. Религиозните институции са отделени от държавата".

В противоречие с тази конституционна норма, държавата, с чл. 10, ал. 1, изр. 3 и 4 се намесва пряко във вътрешното устройство на източноправославното вероизповедание и на Българската православна църква. Това става, защото законът определя кой е изразител и представител на източното православие - Българската православна църква; определя, че Българската православна църква е патриаршия, че тя е самоуправляваща се църква; че тя е правоприемник на Българската Екзархия и дори че тя е член на Едната, Свята, Съборна и Апостолска църква. Законът посочва, че тя се ръководи от Светия синод и се представлява от Българския патриарх, който е и Митрополит Софийски.

Това не може да бъде определяно със закон, защото означава

държавата, чрез приет от нея закон, а не самото вероизповедание, със своя устав, да определя кои са неговите ръководни органи, кой се явява негов изразител и представител, както и дали Българският патриарх е или не е Софийски митрополит. Още повече че представители на източното православие в България, освен Българската православна църква се явяват и други православни църкви - Руската православна църква, Румънската православна църква и пр.

Посочените по-горе текстове на първата алинея на чл. 10 от закона противоречат и на Решение № 5 по конституционно дело № 11/1992 година на Конституционния съд на Република България, което обявява в т. 4 от своя диспозитив, че "Религиозните общности и институции са отделени от държавата. Недопустима е държавна намеса и държавно администриране на вътрешноорганизационния живот на религиозните общности и институции, както и в тяхното обществено проявление, освен в посочените вече случаи на чл. 13, ал. 4 и чл. 37, ал. от Конституцията".

Нито едно от регламентираните в чл. 10, ал.1 от Закона за вероизповеданията отличителни черти на източното православие и на Българската православна църква не попадат под изключенията, визирани в чл. 13, ал. 4 и чл. 37, ал.2 от Конституцията, към които препраща цитираното решение на Конституционния съд. А това означава, че с посочените текстове на алинея първа на чл. 10 от закона държавата пряко се намесва във вътрешноорганизационния живот на вероизповеданието и неговите институции, администрирайки вътрешното му устройство.

На чл. 6, ал.2 от Конституцията противоречи и **втората алинея на същия чл. 10 от Закона**. Защото отново в неравноправно, привилегировано положение е поставена Българската православна църква - за разлика от всички останали вероизповедания и техните институции, които стават юридически лица едва след тяхното регистриране, вкл. и служебно извършеното такова за заварените вероизповедания, само тя става юридическо лице по силата на самия закон *ex lege*, т.е. по различен начин. В този случай не е отчетен и динамичния характер на религията и на възможността за развитие на вероизповеданието като религиозна доктрина и практика, както и на вътрешните му правила за структуриране и ръководство, което е естествено право на всяка религиозна общност.

3. В §1, ал.3 като “Религиозна институция” е посочена само регистрираната съгласно закона религиозна общност, която има статут на юридическо лице, което според нас противоречи на становището на Конституционния съд по КД №11, където в мотивите са разграничени вероизповеданието, религиозната общност и религиозната институция.

В случая религиозни институции са само тези религиозни общности, които са регистрирани и са юридически лица, което от една страна стеснява обхвата и изключва нерегистрираните или новосъздадени общности, а от друга страна обяснява религиозната институция с определената в т.2 “религиозна общност”. Това може да доведе до объркване при тълкуването, а и не е съобразено с предшестващото становище на Конституционния съд от 1992 г. цитирано по-горе.

Според нас религиозните институции са организационните елементи на религиозната общност – ръководство, представители и др. Ето защо, § 1, ал.3 противоречи на чл. 6, чл.13, чл.37, ал.2 от Конституцията на Република България, както и на чл.9 от ЕКЗПЧОС и на решение №5 по к.д. №11- 1992 г.

4. Също на чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България **противоречи § 2, ал.3 от Преходните и заключителни разпоредби на закона.** Съгласно тази разпоредба "Съдът вписва служебно в закрито заседание регистрираните по ал.1 вероизповедания, с изключение на вероизповеданието по чл. 10." .Текстът противоречи и на чл.37, ал.1 от Конституцията на РБългария, тъй като задължението на държавата като отделена от църквата е да съдейства за поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи. Отново в неравностойно, привилегировано положение е поставено едно от многото вероизповедания, без да има никакви конституционни или други основания за това. Освобождаване на едно от вероизповеданията от задължения, съществуващи за останалите е дискриминационно, т.е. недопустимо от гледна точка на българската Конституция - чл.6,ал.2, чл.37, ал.1 и ЕКЗПЧОС.

5. На чл. 6, ал.1 и 2, чл. 13, ал.1 и 2, на чл.37, ал.1 както и на чл. 38 от Конституцията на Република България, както и чл. 9, т.1 и 2 от ЕКЗПЧОС и чл.18 от МПГПІ противоречи **§ 3 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за вероизповеданията**. Защото постановява, че "Лицата, които към влизане в сила на този закон са се отделили от регистрирана религиозна институция в нарушение на утвърдения по установения ред неин устав, не могат да използват идентично наименование и да ползват или да се разпореждат с нейно имущество".

Отново, държавата чрез гласуван от нея закон, се намесва във вътрешните отношения на вероизповеданията.

Защото, само съответното вероизповедание е властно да прецени, чрез своите надлежни органи, дали едни лица са се отделили от регистрирана религиозна институция в нарушение на нейния устав; дали съответната институция ще им позволи или не да се ползват и разпореждат с нейно имущество. В нарушение на Конституцията и на отделността на религиозните институции от държавата е поредната намеса на държавата във вътрешните дела на вероизповеданията. Съгласно чл.38 от Конституцията е закрепена императивната забрана за ограничаване на правата, поради убеждения, каквито са несъмнено и религиозните.

Защото не виждаме пречка съответната религиозна институция да разреши на отделили се от нея лица, дори в нарушение на нейния устав, да ползват или да се разпореждат с нейно имущество. А възникне ли спор, той трябва да бъде решен съответно на принципа на разделение на властите от съда, а не по пътя на законодателното администриране - от държавата.

6. **§ 4 от Преходните и заключителни разпоредби на закона за вероизповеданията** противоречи на чл. 13, ал. 2 от Конституцията, защото отново игнорира отделянето на църквата от държавата и противоречи на принципа на разделение на властите.

Не може един държавен орган, какъвто несъмнено е Дирекция "Вероизповедание" на Министерския съвет да се намесва във вътрешните дела на което и да било вероизповедание и да решава въпросите за правоприемствеността между вероизповеданието и съществували религиозни, религиозно-просветни и социално-благотворителни юридически лица. Тези въпроси могат да се решават единствено от съда, защото са

въпроси от неговата компетентност.

Молим Конституционния съд да обяви за противоконституционни чл. 7, ал.4 чл.10, ал.1 – текста след второто изречение, чл.10, ал.2, §1, т.3, §2 ал.3, ал.3 ,§3 и § 4 от Закона за вероизповеданията, като противоречащи на чл.6, ал.2, чл.13, ал.1 и 2 и чл.37, ал.1,чл.38 от Конституцията на Република България, чл.9 от Европейската Конвенция за защита правата на човека и основните свободи, както и чл.18 от Международния пакт за граждански и политически права на ООН.

Предлагаме като страни по делото да бъдат конституирани:

1. Народното събрание.
2. Министерския съвет – Дирекция по вероизповеданията.
3. Министерство на правосъдието.
4. Неправителствени организации:
 - а) Институт за принципите на правото – ул. “П. Парчевич”44, София 1000, директор Лъчезар Попов;
 - б) Български Хелзински комитет – София 1505, п.к. 86, председател Красимир Кънев.
5. Регистрираните вероизповедания в Република България.

Народни представители:

1. Надежда Александровна Лукашова
2. Панайот Борисов Ляков
3. Стефан Стефанов Мазнев
4. Димитър Цветков Морганов
5. ИВАН НИКОЛАЕВ ИВАНОВ
6. Изгезор Благовесов Томел
7. Георги Люденков Худенов
8. Морган Моршев Соколов
9. Мария Спасова-Сиванова
10. Морган Ангелов Фихризов
11. Кина Симеонова Андреева
12. Васил Христоф Маричев
13. Росица Георг. Ташкова
14. Емилия Стеф. Мазнев
15. Димитър Иванов Абджиев
16. Теодорос Константинов
17. Момчо Христоф
18. Димитър Д. Иванов
19. Симоно Тодоров Кауцеров
20. Борислав Ринков

- 21. Иван Ковач
- 22. Весселин Чернезов
- 23. Георги Митрев
- 24. Владимир Макев
- 25. Марко Тауричан
- 26. Александар Маричков
- 27. Васил Богданов Василев
- 28. Евгени Стефанов Чачев
- 29. урф. г-р Димитър Канчурков
- 30. Николаи Симеонов Жикелов
- 31. Христо Вурчев
- 32. Франциска Иванова Василева
- 33. Архимандит Д. Мозор
- 34. Бисер Димитров
- 35. Николаи Е. Млищанов
- 36. А. Траматарски
- 37. Венцеслав В. Вербанов
- 38. Асен Асенов
- 39. Владислав Б. Костов
- 40. Врели Танчица
- 41. Георги Сивангелов
- 42. Морган Баганов

ММ

43. Петр Соловьев
44. Осман Ахмед Оган
45. Михаил Ренцел Михаил
46. Мураветов Павел
47. Александр Шостакович
48. Екатерина Михайловна
49. Николай Гаврилович
50. Владимир Давыдов